

Mansikit parresta pihattoon

Maitotiloja laajennettaessa valitaan useammin pihatto lypsyasemalla tai robotilla kuin parsinavetta. Uusi pihatto on miellyttävä ympäristö sekä karjanhoitajille että eläimille. Usein pihatto valitaan sen takia, että lypsyasemalla lypsäminen on helpompaa kuin parressa. Hyvin suunnitellussa pihatossa lehmät pääsevät vapaasti liikkumaan ja niillä on riittävästi tilaa makuuparsissa. Myös ilmanlaatu on uudessa tilavassa pihatossa parempi kuin vanhassa navetassa.

Perheen kanssa vietetty yhteinen vapaa-aika on tärkeä viljelijälle. Kun yksikkökoko kasvaa, ei ole tarkoituksenmukaista tehdä kaikkia töitä itse. Niinpä moni tila ulkoistaa rehunteon, lietelannan levityksen tai viljanpuinnin. Jos tilalla työskentelee kolme henkilöä, isäntäpari voi lähteä yhteiselle lomalle lomittajan ja vakituisen karjanhoitajan jäädessä hoitamaan karjaa. Pihattoja rakennetaan myös kahden tilan yhteisomistukseen. Tällöin tilan työt, kuten kiimantarkkailu, peltoviljelyn suunnittelu, koneiden huoltotyöt ja kirjanpito voidaan jakaa eri henkilöille. Navettavuorot jaetaan viljelijäpariskunnittain, jolloin navetassa työskennellään esimerkiksi joka toinen viikko.

Taloudellinen tuotos aluksi odotettua pienempi

Pihatton valmistuessa laskuja on paljon, vaikka pihatton taloudellinen tuotos ei olekaan vielä kasvanut odotetulla tavalla. Arvioitua heikompaan tulokseen saattaa olla useita syitä. Keskituotos laskee usein rakentamisen aikana, kun ei ole aikaa kiimantarkkailuun, oikea-aikaiseen rehuntekoon, lehmien laiduntamiseen tai sorkkien hoitamiseen. Poikimisväli saattaa olla normaalia pitempi, kun lehmien halutaan poikivan vasta pihatossa. Myös utaretulehduksia saattaa esiintyä normaalia enemmän pihattoon siirryttäessä. Eläinmäärää lisättäessä pienituotoksia lehmä ei poisteta, vaikka tuotettu maitomäärä ylittää reippaasti maitokiintiön. Usein myös ostetaan, vuokrataan tai raivataan lisämaata, jotta lannan levitykseen on riittävästi peltoa.

Karjan lisääminen ja pihattoon totuttautuminen

Uuteen pihattoon mahtuu kaksin- tai kolminkertainen eläinmäärä vanhaan navettaan verrattuna. Eläimiä hankitaan ostamalla hiehoja ja lehmävasikoita, joita kasvatetaan rakentamisaikana laitumella, vanhoissa rakennuksissa tai vuokratiloissa. Jonkin verran ostetaan myös lehmä tai lopettavia karjoja. Eläimiä hankittaessa eläintauteja saattaa kulkeutua tilalta toiselle. Esimerkiksi Pohjanmaalla RS-virus levisi pari vuotta sitten moneen pihattoon ostaeläinten mukana.

Eläimiltä ensimmäinen päivä pihatossa kuuluu ihmetellessä. Ensimmäiset lypsyt ovat vaikeita ja maitoa voi herua vain muutama litra lehmää kohti. Parissa päivässä lehmät kuitenkin tottuvat lypsyasemaan ja maitomäärät kasvavat. Viljelijöiden mielestä parsinavetasta ostetuilla lehmillä on pihatossa enemmän ongelmia kuin hiehoilla. Hiehot oppivat vanhoja eläimiä nopeammin pihatton toiminnot, kuten kioskilla ja lypsyllä käynnin tai ruokintapaikalle ja makuuparsiin menon, sillä ne ovat uteliaita ja vetreitä liikkumaan. Jos pihattoon tuodaan uusia eläimiä, ongelmia saattaa syntyä sinne kotiutuneiden lehmien ja tulokkaiden välillä. Hiehot pitäisi tuoda 3-4 kuukautta ennen poikimista pihattoon, jotta ne ehtivät sopeutua sinne.

Eläimet sopeutuvan pihattoon parhaiten laidunkaudella tai heti sen jälkeen. Laitumella liikkuneet eläimet eivät loukkaannu yhtä helposti kuin parsinavetassa seisonet lehmät. Laiduntaneet lehmät oppivat myös helposti peruuttamaan ruokintakioskilta ja makuuparresta. Pihattokarjojen laiduntaminen tai jaloittelu on yleistä. Pihatosta iso karja on helpompi laskea laitumelle kuin parsinavetasta. Osalla tiloista laiduntaminen on pääasiassa jaloittelua pienellä laidunalalla, jolloin karja saa vapaasti kulkea laitumelle ja pihattoon syömään rehua.

- Suurpihatto-hankkeen yhteistyötahot ja tehtävät
- 20 viime vuosina laajentanutta pihattotilaa Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa
- MTT: Tilahaastattelu, pihatton vaikutus valumavesiin
- EELA, Kuopion tutkimusyksikkö: eläinten hyvinvointi
- Kuopion aluetyöterveyslaitos: viljelijän jaksaminen ja työympäristö
- Työteho-seura: lypsy- ja hygieniatyöt ja niihin käytetty aika
- Maaseutukeskukset: Ympäristö- mittari - Maitotilan ympäristö-asioiden selvitys

*Jaana Uusi-Kämppä, MTT
Lisätietoja: Koetoiminta ja
käytäntö 4/2002: 13
jaana.uusi-kamppa@mtt.fi
puh. (03) 4188 3128*